

Po časopisech.

Úrazové pojištění.

Nálezem Nss z 20. dubna 1942, č. 1567/40-3, uveřejněným v »Pracovním právu« 9/XV ze září 1942 na str. 51 bylo vysloveno, že je-li pojištná povinnost podniku úrazovou pojišťovnou uznána proto, že se v něm používá motorového vozidla obchodním zástupcem, je předpokladem, aby motorové vozidlo vlastnil podnik sám, kdežto vlastní-li je obchodní zástupce, nezakládá se tím pojištná povinnost podniku podle § 1, odst. 4, č. 2 úrazového zákona z důvodů:

Co se věci samé týče, judikuje nejvyšší správní soud důsledně, že vzhledem k ustanovení § 1, odst. 4, č. 2 úraz. zákona je pro vznik (a trvání) pojištné povinnosti určitého živnostenského podniku nutným předpokladem, aby automobil, o který jde, byl k tomuto podniku jako hnací přístroj ve vztahu věcném; takovýto věcný vztah lze pak uznati tehdy, slouží-li auto obchodním potřebám podniku, na příklad odbytu zboží.

Žalovaný úřad popřel, že by tu šlo o takovýto věcný vztah, neboť P., jemuž auto bylo prodáno, je obchodním zástupcem, který auta používá pro výkon svého vlastního zaměstnání, nikoli pro podnik jako takový. Z důvodů naříkaného rozhodnutí je zřejmo, že žalovaný úřad po stránce skutkové vychází z toho, že jmenovaný není ve služebním poměru k zúčastněné firmě, nýbrž samostatným podnikatelem.

Proti tomu uvádí stížnost především, že rozhodnutí žalovaného úřadu, pokud se zabývá právním postavením obchodního zástupce, je v rozporu s obsahem správních spisů a se skutečností a že obchodní zástupci nejsou samostatnými podnikateli ve smyslu úrazového zákona, nýbrž zaměstnanci firmy Č. Avšak stížnost opomíjí uvést, v čem takový rozpor se spisy a se skutečností pozůstává a ze kterých okolností nutno usuzovati, že P. jako obchodní zástupce je ve služebním poměru k firmě, a tudíž jejím zaměstnancem, a omezuje se na pouhé, ničím nedoložené tvrzení, že tomu tak jest. Takto formulovanou námitku nemohl soud uznati za dostatečně konkrétní, neboť v smyslu § 18 zák. o nss, a jest

proto v dalším vycházeti z nevyvráceného předpokladu žalovaného úřadu, že jde o samostatného obchodního zástupce.

Je-li tomu tak, pak obchodní zástupce používá svého auta k vlastním účelům, nikoli k obchodním účelům firmy a na tom nemůže nic změnit skutečnost, že snad používání auta obchodním zástupcem indirektně přispívá k zvýšení odbytu zboží firmy, neboť tu jde o pouhý reflex, nikoli o přímý vztah mezi používáním auta a firmou.

Zánik daňové povinnosti u činžovní daně.

V čl. »Zánik daňové povinnosti« v č. 4/1942 Právní praxe, str. 108, uvedl autor Dr. Pužman proti judikatuře Nss. (Boh. fin. 9812 a 10.098), že totiž podle § 120, odst. 2 zák. o př. d. ten, kdo byl vlastníkem domu 31. prosince, musí býti zdaněn z výnosu celého kalendářního roku, v jehož posledním den byl vlastníkem domu, tyto námitky:

a) § 120, odst. 2 zák. o př. d. připouští, že »rozhodným« dnem nemusí býti vždy 31. prosinec, nýbrž může to býti i některý dřívější den, kdy daňová povinnost zanikla.

b) Čl. 1, odst. 3 druhá věta přech. ustanovení zák. č. 226/36 stanoví neosobně, že na následující berní rok se daň »nevyměří«. Z této neosobní dikce plyne, že jde o samostatné ustanovení bez ohledu na osobu poplatníkovu nebo na osobu toho, kdo nárok uplatňuje.

c) Předpis § 120, odst. 2 jest jen daňově technický předpis, neměnicí nic na tom, že zdaněn má býti jen činžovní výtěžek (§ 121 a) zák. o př. d., § 259, odst. 1], tedy činžovní výtěžek, docílený novým subjektem.

V časopise »České právo« č. 8/1942, ze dne 25. října 1942, zabývá se notář Dr. Josef Janáček v článku »Kdy zaniká povinnost dosavadního a kdy vzniká povinnost nového vlastníka domu platiti činžovní daň u objektů podrobených této dani v r.

1936 a 1937, po převodu nemovitostí«, tímtež tématem, přimlouvá se také za to, aby Nejvyššímu správnímu soudu byla celá otázka znovu předložena za tím účelem, aby ve světle nových důvodů měl možnost své dosavadní stanovisko přezkoumat a dojíti k jinému, podle názoru pisatele, správnému výsledku (tak jako Nejvyšší soud v Brně rozh. Vážný 18.075). Dr. Janatka upozorňuje, že Nss. v novém nálezu z 18. srpna 1942, č. j. 2294/40/3 znovu setrval na svém stanovisku, vysloveném v nálezu Boh. fin. 10.098:

Šlo o případ, kdy nabyvatelé domu nabyli držby a užívání v červnu a pobírali tedy jen polovinu výnosu kalendářního roku. Byli však zdaněni z výnosu celého kalendářního roku s odůvodněním, že podle ustanovení § 120, odst. 2 jest rozhodný držebnostní stav 31. prosince kal. roku.

Autor článku k tomuto judikátu poznamenává:

»Bohužel musím konstatovat, že nejvyšší správní soud, stejně jako zemské finanční ředitelství, nezabývaly se úplně vývody stížnosti a že není správné, že by v tomto případě abv daň stěžovatel opíral svůj požadavek. abv daň činžovní na rok 1940 byla předepsána jen z výtěžku docíleného v druhé polovině kalendářního roku 1939, jedině o ustanovení čl. 1. odst. 3 části druhé zákona čís. 226/1936 Sb.

Správné je, že stížnost namítala, že dnem 28. června 1939 zanikla povinnost původního vlastníka A. N., resp. jeho neodevzdané pozůstalosti a že tedy teprve od tohoto dne povinnost nových vlastníků, kteří pak byli vlastníky i koncem roku 1939, nově vznikla a na odůvodnění dovolala se i prováděcího vládního nařízení ze dne 4. II. 1937, čís. 15, odstavec 9, které doslova zní:

»U domovní daně zaniká daňová povinnost změnou daňového podmětu, vynětím z daňové povinnosti podle § 26, nebo nastaly-li skutečnosti zániku, uvedené v §§ 122, 123 a 125, vyjímajíc dočasné osvobození.«

Zde právě je to ustanovení, kterého nejvyšší správní soud v § 122 daňového zákona postrádá a které tam také být nemůže, neboť tento § 122 původního daňového zákona řeší přirozeně jen ty případy normální, nikoli mimořádné, pro ty lze hledati příslušnou normu teprve v přechodných ustanoveních a tam také

jest. Bohužel, touto námitkou stížnosti se nejvyšší soud vůbec nezabýval a pominul ji mlčením.

Změna ve vlastníku v normálních případech není jistě důvodem pro zánik daňové povinnosti. Že tomu jest však jinak u mimořádných případů, jakým je právě změna ve vlastníku nemovitosti, jako v tomto případě, jest patrné nejlépe právě z přechodných ustanovení zákona ze dne 2. VII. 1936, čís. 226 Sb. zák. a nař., jenž pro tyto případy jako nový důvod zániku daňové povinnosti zřejmě zná i změnu v daňovém podmětu, což pak právě jest uvedeno expressis verbis ve zmíněném prováděcím nařízení.

Jest sice pravda, že ani prováděcí nařízení nemluví o tom, že u nového vlastníka co nového subjektu této daně, povinnost daňová nově vzniklá, ale to je přece nezbytným důsledkem toho, že daňová povinnost o b j e k t u trvá dále a zanikla-li u starého subjektu určitým dnem, že u nového subjektu také tímto dnem nově vzniká.

Z celého rozhodnutí nejvyššího soudu správního jest patrné, že finanční správa a s ní i nejvyšší správní soud opírají svůj názor, že novému vlastníku i v těchto mimořádných případech, kde u bývalého vlastníka došlo k zániku daňové povinnosti, má být předepsána činžovní daň na berní rok podle předchozího roku kalendářního podle celého výtěžku docíleného v předchozím roce kalendářním, bez ohledu na to, zda byl tento výtěžek docílen jen novým vlastníkem, anebo z části též vlastníkem, dřívějším, o ustanovení § 120, odst. 2 původního daňového zákona.

Tento předpis je však zřejmě jen předpisem povahy procesně-právní, nikoliv povahy materiálně-právní, jak krásně vyložil nejvyšší soud v Brně ve svém cit. rozhodnutí. (Vážný 18.075.)

Autor článku pak dospívá k velmi důležitému výsledku, který rozmnožuje argumenty, z nichž plyne, že judikatura Nss. zasluhuje změny. Používá totiž analogie ustanovení daňového práva o spoluvlastnících budovy, podrobené činžovní dani. Jeho vývody jsou tak důležité, že je citujeme doslova, neboť je jistě vhodné, aby nové stížnosti k Nss. i o ně opírali, má-li být celá otázka nově osvětlena.

Na str. 49 č. 8/1942 Českého práva uvádí notář Dr. Janatka v cit. článku:

»O tom, z čeho se vyměřuje ve skutečnosti daň, tedy co jest objektem zdanění a komu se vyměřuje, čili kdo jest subjektem, jednájí i v původním daňovém zákoně ustanovení jiná, a to zejména § 259, jednájíci o vzniku daňové povinnosti a daňového nároku a dále pak zejména § 261, pojednávající o tom, jak se vyměřuje daň v tom případě, kdy výtěžek dani podrobený náležel několika osobám.

Pro náš případ jest důležitý zejména posléze uvedený § 261, jehož ustanovení, vztahující se na daň pozemkovou a domovní, jsou tato:

»Náležel-li u výnosových daní výtěžek předmětu tvořící základ daně, několika osobám, vyměří se daň s přírážkami jednotně a předepíše se....

2. u pozemkové a domovní daně společně všem spoluvlastníkům k rukám onoho z nich, kterého vyměřovací úřadu k tomu cíli označili, jinak kterémukoli z nich.

Na žádost osob v odst. 1, čís. 2 jmenovaných, oznámí vyměřovací úřad jejich zmocněnci, kolik připadá poměrně z úhrnné daně s přírážkami na jednotlivce na ten onen berní rok.«

Tento § 261, uvažuje-li se o něm v poměru k § 120, dopouští dvojí výklad:

Jak bylo již uvedeno, jsou rozhodna pro předpis daně vlastnická neb poživací práva podle stavu 31. prosince kalendářního roku. Jak a z čeho se má těmto vlastníkům dne 31. prosince vyměřiti daň, není však uvedeno v § 120, nýbrž v § 261. Má se měřiti z výnosu, náležel-li poplatným osobám.

Jsou-li to tedy jen vlastníci anebo uživatelé koncem určitého roku, měla by se daň měřiti jen z onoho výnosu, který jim náležel, ale ne z výnosu, který náležel někomu jinému, nežli oněm vlastníkům anebo uživatelům, kteří zde byli koncem roku.

Druhý výklad, který považuji za správnější, opírá se nejen o §§ 120 a 261, ale ještě i o prováděcí naří-

zení k § 120, odst. 2, jehož druhá věta zní takto:

»I při změně vlastnictví k budově za kalendářního roku předepíše se daň na berní rok tomu, kdo byl dne 31. prosince kalendářního roku vlastníkem budovy; případné nároky na náhradu daně za příslušnou část roku lze uplatniti jedině civilně právně.«

Teprve zde je tedy ustanovení o tom, že u vlastníků koncem kalendářního roku má býti zpoplatněn výtěžek za celý rok, což v zákoně samotném není, a naskytuje se tedy otázka, zda vůbec prováděcí nařízení nepřekročilo meze zákona.

Ale i když toto ustanovení jest se zákonem ve shodě, pak jest zřejmo, že bývalý vlastník je jednou z oněch osob, které náležel u výnosových daní výtěžek předmětu, tvořící základ daně, a že tedy jest podle toho míněn i on, co jeden z vlastníků v určitém roce, jimž má býti tedy na příští berní rok předepsána daň úhrnně, k rukám některého ze spoluvlastníků, jest tedy stejně jako oni subjektem daňovým.

Mám za to, že právě těchto bývalých vlastníků týká se odstavec druhý § 261, podle něhož má na žádost oznámiti vyměřovací úřad, kolik připadá na něho z předpisu na ten který berní rok.

U spoluvlastníků koncem roku nebude to přece nic nesnadného, vždyť zde vypočte se jejich podíl na dani prostě dělením podle jejich spoluvlastnických podílů.

Nesnáz však bude u bývalého a nynějšího vlastníka, a zde může spolehlivou odpověď dáti právě jen berní správa, která daň vyměřila a která jedině může znáti základy, ze kterých měřila.

Přejde-li na příklad vlastnictví u nemovitosti z dosavadního vlastníka na nového vlastníka v polovině roku, neplyne z toho jen tak bez dalšího, že snad z celkového předpisu na berní rok platí polovinu bývalý vlastník a polovinu vlastníka ny-

nější. Vždyť třeba u některého z těchto vlastníků po určitou dobu byl některý z bytů v převedeném domě prázdný, poplatný výnos byl tedy menší a podle toho musí být i pak spravedlivě rozdělena i daň celkově vyměřená.

Je-li tomu však tak, pak jest i bývalý vlastník jednou z oněch osob, kterým podle § 261 náležel výtěžek předmětu, tvořící základ daně, a tudíž i jednou z oněch osob, jimž byla daň vyměřena platebním rozkazem doručeným novému vlastníku, anebo jednomu z nových vlastníků, co zmocněnci, kterého si vybral finanční úřad ve smyslu § 261 a u něhož doručení platebního rozkazu má účinky nejen vůči němu, ale vůči všem poplatným osobám.

A je-li tomu tak, pak zase nemá pravdu finanční správa a nejvyšší správní soud, když tvrdí, že tento nový vlastník co zmocněnec všech vlastníků během určitého roku kalendářního není oprávněn dovolati se předpisu čl. 1, odst. 3 přechodných ustanovení zákona ze dne 2. července 1936, čís. 226 Sb. z. a n., včdyť platební rozkaz byl mu doručen i za bývalého vlastníka a tento bývalý vlastník právě podle zmíněného ustanovení má nárok na to, aby daň na berní rok následující po roku zániku daňové povinnosti mu vyměřena nebyla.

Kdyby tento bývalý vlastník neměl být stran výtěžku jím docíleného subjektem daňovým, pak bychom se tu setkali s opravdovou kuriositou daňového systému: Daň má platiti osoba, která není ani subjektem, ani ručitelem u této daně a proto také nemůže být činná ve vyměřovacím řízení ani osobně, ani prostřednictvím osoby, kterou si finanční správa vybere, aby jejím

prostřednictvím zpoplatnila výtěžek jinou osobou docílený.

Mám tedy za to, že pojem vlastníků v § 261 daňového zákona je široký a zaujímá všechny spoluvlastníky, kteří v kalendářním roce docílili poplatného výnosu.

V konkrétním případě nový vlastník, jemuž platební rozkaz byl doručen, také rekursoval a podal stížnost k nejvyššímu soudu nejen jménem vlastním, nýbrž jménem všech spoluvlastníků, což jest nejlépe patrné z toho, že i nejvyšší soud ve svém rozhodnutí sám o stěžovateli a ostatních spoluvlastnících mluví, třebaže v záhlaví jako stěžovatele uvádí jen J. N. a nikoliv též spoluvlastníky.

Jestliže nemá býti bývalému vlastníku na následující rok po zániku jeho daňové povinnosti žádná daň měřena, jest zřejmo z toho, že výtěžek jím docílený v roce kalendářním je od daně osvobozen. Je to ovšem osvobození jenom fiktivní, ne skutečné, neboť tento výtěžek jeví se býti zdáněn předpisem daňovým na předchozí berní rok proto, že v roce 1937 byla tomuto původnímu vlastníku předepsána činžovní daň z jednoho a téhož výtěžku dvakrát, to jest jak za rok 1936, tak na rok 1937.

Je-li však u něho výtěžek na rok následující po zániku daňové povinnosti i od daně činžovní osvobozen, pak nemůže u tohoto výtěžku býti předepisována daň novým vlastníkům, jimž tento výtěžek náležel, neboť není zde hmotně-právního předpisu a ostatně ani nemůže býti, neboť předpis takový by byl naprosto nespravedlivý.

Rozhodně není podklad pro to v § 120 daňového zákona, jenž nepraví, z čeho se daň v takových případech měří.«

Použití daňového zákona na poplatky.

Ke glose na straně 23 tohoto ročníku poznamenáváme:

Ve Finančním právníku 1/42 na straně 23 jest k odůvodnění nařízení č. 290/42 uváděno:

Podstatné změny hospodářského života nastalé zvláště v posledních letech, vyžadují pružných ustanovení daňových i poplatkových. Kdežto předpisy poplatkové jsou

přísné a všeobecná jejich ustanovení ne vždy postačující, takže je třeba postupně je nahrazovati a doplňovati, pochází zákon o přímých daních z doby nové a jeho technika umožňuje zejména uplatnění větší měrou ohledy slušnosti a berní spravedlnosti; tím lze často zmírniti nesoulad mezi změnami, hospodářskými poměry a staršími daňovými předpisy.

Dokud nebudou pro poplatky vybudovány moderní obecné předpisy, umožňuje se novým nařízením, aby ministerstvo financí užilo předpisů zákona o přímých daních, pokládal to za vhodné a není-li příslušného předpisu poplatkového.

Mezitím vydalo ministerstvo financí výnos čj. 73.588/42-V/14 a z 2. září 1942, týkající se dědické daně z pozůstalosti po padlých. Citujeme tento výnos z přílohy časopisu »Die Wirtschaft (Průmysl v Čechách a na Moravě)« z 31. X. 1942, str. 452:

Na základě vládního nařízení ze 7. srpna 1942, čís. 290 Sb. a § 335, odst. 3 zákona o přímých daních vydává tímto ministerstvo financí příkaz, aby nároky na dědickou daň při pozůstalostech příslušníků branné moci, kteří padli v nynější válce, nebyly uplatňovány. Totéž platí také o poplatku za nemovitosti, který by při těchto pozůstalostech přišel v úvahu.

Již zaplacené daňové částky musí býti vráceny.

Příslušníkům branné moci jsou na roveň postaveni:

1. příslušníci zbraní SS,
2. civilní osoby, uvedené v § 68 zákona o branné péči a zákona zaopatřovacího z 26. srpna 1938 (ř. z. I, str. 1077),
3. osoby, které podle § 35 branného zákona z 21. května 1935 (ř. z. I, str. 609) podléhají předpisům platným pro vojáky,
4. příslušníci říšské pracovní služby, přidělení v rámci branné moci,

5. osoby, jejichž smrt nastala v důsledku útoku na říšské území neb v důsledku zvláštního zásahu ozbrojené moci (poukaz na § 1, odstavec 1 a § 2 nařízení o osobních poškozeních ve znění z 10. listopadu 1940 — ř. z. I, str. 1482).

Za padlého budiž považován také ten, kdo zemřel následkem úrazu, utrpěného za nynější války v branné službě neb následkem poškození tomu rovnocenného neb kdo jest nezvěstným.

Shora uvedená zákonná ustanovení mají toto znění:

K čís. 2, § 68 zákona o branné péči a zákona zaopatřovacího:

»Civilní osoby, které

a) byly povolány k činné branné službě, které jsou na cestě do místa určení neb které jsou po propuštění z činné branné služby na cestě do domova,

b) vykonávají nařízení úřadovny branné moci za tím účelem, aby byla přezkoušena jejich vojenská schopnost, jejich schopnost pro určitý obor aneb za účelem branného dozoru,

c) se podrobily za účelem odstranění choroby neb tělesné vady léčení nařízenému úřadovnou branné moci, aby se staly schopnými branné služby,

d) na požádání některého velitele branné moci vykonávají službu podle zvláštních ustanovení,

e) jsou naloděny na lodích válečného námořnictva neb letectva plánovitě neb mimořádně,

f) se účastní dobrovolně výcviku, nařízeného brannou mocí, k němuž jsou některou úřadovnou branné moci povolány,

a které při tom utrpěly bez vlastního zavinění poškození (úraz) v branné službě, dostanou jakožto opatření branné péče a zaopatření jako vojáci, uvedení v § 66.«

K čís. 3 § 35 branného zákona:

»Říšský ministr války může podrobiti civilní osoby, používané v obvodu branné moci zákonným předpisům, platným pro vojáky zcela neb částečně, když a pokud toho vyžaduje vojenská potřeba. Po dobu tohoto nařízení jsou příslušníky branné moci ve smyslu § 21.«